

ХЛІБОПЕКАРСЬКА І КОНДИТЕРСЬКА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ

№3 (04) березень 2005

- * **Житньо-пшеничний хліб обробляють в електромагнітному полі НВЧ - ст. 4**
- * **Як емульгатори і стабілізатори формують структуру здобного печива - ст. 10**
- * **Жорсткі дунсти проти черствіння хліба - ст. 12**
- * **Розрахуйте теплообмін у конвективних хлібопекарських печах - ст.20**
- * **Шортенінги замість маргарину - ст. 42**

ЯК ВПЛИВАЄ ЗМІНА ТЕМПЕРАТУРИ ТА ОБ'ЄМНИХ ВИТРАТ ГРІЮЧИХ ГАЗІВ на затрати палива й електроенергії у хлібопекарських печах

О. КОВАЛЬОВ,
доцент
В. ТАРАН,
професор
Національний університет
харчових технологій

На відміну від печей з повним видаленням продуктів згоряння, де температура газів на вході в робочий простір печі t_p визначена теплою згоряння палива Q_{pH} , а їхній обсяг – кількістю його згоряння V , в умовах рециркуляції об'єм і температуру гріючих газів можна змінювати разом з кількістю рециркулюючих на $1 \text{ м}^3/\text{кг}$ палива газів. У зв'язку з цим виникає необхідність вибору таких режимів роботи хлібопекарської печі з рециркуляцією димових газів, при яких температури відхідних $t_{від}$ і робочих газів, а також об'ємні витрати гріючих газів мали б оптимальні значення. Адже зміна $t_{від}$ призводить до зміни втрати тепла з вихідними газами, а зміна температури та об'ємних витрат газів – до зміни потужності на приводі рециркуляційного вентилятора.

Зниження температури гріючих газів на вході в робочий простір печі, що спостерігається в печах з рециркуляцією димових газів, можна також досягти додаванням до продуктів згоряння холодного повітря. Оскільки розведення топкових газів холодним повітрям призводить до збільшення об'єму відхідних газів і втрати тепла, зниження температури гріючих газів внаслідок рециркуляції відхідних газів завжди виявляється ефективним.

Витрата палива в печі з рециркуляцією або без неї дорівнює:

$$V = \frac{Q}{Q_{pH}\eta_T - c_{від}t_{від} [V^0_{г} + (\alpha_{від} - 1)V^0]} \quad (1)$$

де: Q - кількість тепла, подана в робочу камеру, Вт, η_T - коефіцієнт корисної дії топки, прийнятий за $\eta_T = 1$, $c_{від}$, $t_{від}$ - відповідно теплоємність, кДж/(м³К) і температура °С відхідних газів; V^0 - теоретично необхідний об'єм повітря для повного згоряння 1 м^3 газу; $\alpha_{від}$ - коефіцієнт витрати повітря з відхідними газами, $V^0_{г}$ - об'єм продуктів згоряння при коефіцієнті надлишку повітря $\alpha = 1$, м³/кг.

Відносну витрату палива в печі з рециркуляцією ($V_{pц}$) і без неї (V) при однакових Q визначають з виразу:

$$\frac{V_{pц}}{V} = \frac{Q_{pH} - c_{від}t_{від} [V^0_{г} + (\alpha_{від} - 1)V^0]}{Q_{pH} - c_{від}t_{від} [V^0_{г} + (\alpha_{pц} - 1)V^0]} \quad (2)$$

де: $\alpha_{від} = \alpha_T + \Delta\alpha$, α_T - коефіцієнт витрати повітря з урахуванням повітря для охолодження продуктів згоряння до температури газів t_p на виході з топки печі без рециркуляції. $\alpha_{pц} = \alpha_{pцT} + \Delta\alpha$, $\alpha_{pцT}$ - коефіцієнт

витрати повітря на виході з топки печі з рециркуляцією, $\Delta\alpha$ - підсмоктування повітря в печі.

З рівняння балансу тепла на виході з топки печі без рециркуляції визначаємо α_T :

$$Q_{pH} = c_p t_p [V^0_{г} + (\alpha_T - 1)V^0] \quad (3)$$

За формулою (3) зроблено обчислення значення α_T (див. таблицю) для випадку згоряння природного газу - найбільш поширеного палива для тунельних хлібопекарських печей з рециркуляцією продуктів згоряння (брали газ Дашавського родовища: $Q_{pH} = 35,7 \text{ Мдж/м}^3$, $V^0_{г} = 10,64 \text{ м}^3/\text{м}^3$, $V^0 = 9,48 \text{ м}^3/\text{м}^3$). Розрахунки проводили в широкому діапазоні температур $t_p = 250 - 600^\circ \text{ С}$.

Температура газів t_p , °С	Коефіцієнт витрати повітря α_T	Відношення $\frac{V_{pц}}{V}$
250	10,5	0,09
350	7,6	0,35
450	5,9	0,5
550	4,8	0,6

За знайденими α визначають $\alpha_{від}$ і проводять обчислення по формулі (2). При розрахунках брали $\alpha_{pцT} = 1,2$, $\Delta\alpha = 0,8$, тобто нормальний розрахунковий надлишок повітря і підсмоктування повітря в печі. Тоді $\Delta\alpha = \alpha_T + 0,8$, $\alpha_{pцT} = 1,2 + 0,8 = 2,0$ ($c_{від} = 1,38 \text{ кДж/м}^3$). Обчислення проводили в тому ж діапазоні зміни t_p і практично в усьому можливому для хлібопекарських печей діапазоні зміни $t_{від} = 200 - 350^\circ \text{ С}$.

З розрахунків видно, що рециркуляція газів тим ефективніша, чим нижча температура робочих газів, t_p . Чим вища температура відхідних рециркуляційних газів, $t_{від}$, тим вища теплота згоряння палива Q_{pH} . Відносну витрату палива при рециркуляції можна також знайти, виходячи з балансу тепла робочої камери печі. Причому в цьому випадку остаточні відповідності виявляються трохи простіше.

Продукти згоряння при температурі t змішуються з повітрям температурою $t_{пов}$, яка підводиться для їхнього охолодження, й утворюють робочу суміш з температурою t_p .

Рівняння змішування має вигляд:

$$V_T c_T t_T + V_{пов} c_{пов} t_{пов} = (V_T + V_{пов}) t_p c_p \quad (4)$$

де: $V_{пов} c_{пов}$ - об'єм, м³, і теплоємність, Дж/(м³К), повітря, поданого до камери змішування на $1 \text{ м}^3/\text{кг}$ палива для охолодження продуктів згоряння.

Кількість повітря, що додається до 1 м^3 топкових газів для зниження їхньої температури t_p , приймаючи, що теплоємність продуктів згоряння, робочих газів і повітря приблизно однакові, $c_T = c_p = c_v = c$, одержимо з рівняння (4).

$$\frac{V_{пов}}{V_T} = \frac{t_{пов} - t_p}{t_p - t_{пов}} = K_{пов}, \quad V_{пов} = K_{пов} V_T \quad (5)$$

При охолодженні продуктів згоряння з рециркулюючими газами об'ємом $V_{рц}$, m^3/m^3 і температурою $t_{від}$, аналогічно знаходимо:

$$\frac{V_{рц}}{V_T} = \frac{t_T - t_p}{t_p - t_{від}} = K_i, V_{рц} = K_i V_T \quad (6)$$

Рівняння балансу тепла теплообмінника, що працює на газоповітряній суміші, може бути представлено так:

$$BV_T(1 + K_{пов})(c_p t_p - c_{від} t_{від}) = Q, \text{ Вт} \quad (7)$$

Звідки:

$$B = \frac{Q}{V_p(1 + K_{пов})(i_p - i_{від})} \quad (8)$$

де: i_p , $i_{від}$ - ентальпії $1 m^3$ суміші (робочих газів) у камері змішування і відхідних газів, $Дж/м^3$.

Теплообмін у каналах робочої камери при внутрікамерній рециркуляції хлібопекарських печей з рециркуляцією продуктів згоряння описується такою системою рівнянь.

I. Рівняння теплового балансу.

$$Q = c(V_T + V_{рц})(t_p - t_{від}), \text{ Дж}/(m^3 \text{ кг}) \quad (9)$$

II. Рівняння сумарної тепловіддачі за час випікання, $к/м^3$ стінки газового каналу, зверненої в пекарську камеру,

$$Q = \alpha \Delta t_{вип}, \text{ Дж}/m^2 \quad (10)$$

де: α - коефіцієнт сумарної тепловіддачі до стінки каналу, $Вт/м^2 \text{ град}$.

Використовуючи ці співвідношення, можна встановити важливі для теорії і практики роботи хлібопекарських печей з рециркуляцією продуктів згоряння залежності температури робочих газів і тепловіддачі в робочу камеру від коефіцієнта кратності рециркуляції K і температури відхідних газів.

Як показали теплові розрахунки тунельних хлібопекарських печей, тепловіддача механічної конвекції від гріючих газів до випромінюючої стінки газового каналу і від неї до робочого та безпосередньо до зверненого в пекарську камеру робочої стінки каналу становить близько 70 % від загальної тепловіддачі продуктів згоряння. Тоді, відносячи сумарну тепловіддачу продуктів згоряння в каналах до тепловіддачі механічної конвекції, можна приблизно прийняти $\alpha = \alpha_{кон}$. **У хлібопекарських печах з рециркуляцією продуктів згоряння зміна температури й об'ємних витрат гріючих газів впливає на витрату палива та електроенергії для привода вентилятора рециркуляції.** Характер впливу й економічна витрата енергії на привод вентилятора рециркуляції можуть бути встановлені на підставі згаданих розрахунків.

Використана література.

1. Володарский А.В., Кацев Б.Л. Наладка печей хлебопекарного производства. К.: Техніка, 1979.
2. Расчет и проектирование печей хлебопекарного и кондитерского производств / А.А.Михелев, Н.М.Ицкович, М.Н.Сигал, А.В.Володарский. - М.: Легкая и пищевая промышленность, 1983.